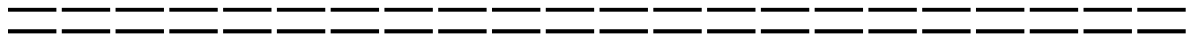

EEN GEDEELTE VAN INVENTARIS 17.23 BETREFFENDE DE
NALATENSCHAP VAN *BERNARD ANTOINE POTHAST* .

DE NALATENSCHAP ZELF WORDT BEWAARD IN HET REGIONAAL
HISTORISCH CENTRUM LIMBURG TE MAASTRICHT.

17.23

RÉGIS DE LA HAYE

Inventaris van de archieven en de collecties van de

onderwijsinstellingen

van het "derde" Rolduc

(1699) 1843 - 1946 (1975)

Inleiding

Over de geschiedenis van het "derde" Rolduc is al veel geschreven,¹ zodat deze inleiding zich kan beperken tot enige hoofdlijnen, met name de gegevens die van belang zijn voor een vruchtbare raadpleging van het archief.

Toen in 1839 het Koninkrijk der Nederlanden van Willem I gesplitst werd in een noordelijk deel, voortaan "Nederland" geheten, en in een zuidelijk deel, voortaan "België" geheten, werd de provincie Limburg in tweeën gedeeld. Op het aan Nederland toebedeelde territorium van de provincie Limburg werd bij pauselijke breve van 2 juni 1840 het Apostolisch Vicariaat van Limburg opgericht. Mgr. J.A. Paredis, titulair bisschop van Hirene, werd daarvan aan het hoofd gesteld. Voor het bisdom Luik hadden de nieuwe politieke en kerkelijke indelingen tot gevolg dat zijn Klein Seminarie, sinds 1831 gevestigd in de gebouwen van de voormalige abdij Kloosterrade (Rolduc), plots in het "buitenland" lag, en zelfs niet meer in het eigen bisdom. Het bisdom Luik wilde dus Rolduc verlaten, en met ingang van Pasen 1843 werd het Luikse Klein Seminarie overgebracht naar Sint-Truiden. Tegelijkertijd wilde mgr. Paredis, ten behoeve van het Apostolisch Vicariaat van Limburg, het Klein Seminarie en de Normaalschool van Rolduc voortzetten. Sinds mei 1836 fungeerde namelijk ook een Normaalschool te Rolduc.² Na langdurige en moeilijke onderhandelingen kocht het Apostolisch Vicariaat van Limburg op 28 mei 1845 van het bisdom Luik voor 60.000 francs de abdijgebouwen van Rolduc.

Op 1 mei 1843 opende mgr. J.A. Paredis de nieuwe opleiding. Het aantal leerlingen bedroeg bij de opening in totaal 85, 7 voor de filosofie, 55 voor het gymnasium, 6 in de voorbereidende klas, en 17 in de Normaalschool. In het schooljaar 1843/44 kwamen daar nog bij de *cours spéciaux*, naderhand de *école moyenne* of *école bourgeoise* genoemd. Deze *cours spéciaux* werden geleidelijk uitgebreid tot vier klassen, met aparte afdelingen voor Nederlandse (*Institut Hollandais*) en voor Duitse leerlingen (*Institut Allemand*).

Daarmee begon het "derde" Rolduc. De benaming "eerste" Rolduc wordt in de literatuur gebruikt voor de periode van de abdij Kloosterrade van 1104 tot aan de Franse tijd. Het abdij-archief berust heden bij het Rijksarchief in Limburg. De Luikse periode wordt betiteld als het "tweede" Rolduc. De archieven over de periode van Rolduc als Klein-Seminarie van het bisdom Luik berusten momenteel in Sint-Truiden. Met de overname van Rolduc door het bisdom Luik, en de omvorming tot een open internaat begon de periode van de onderwijsinstellingen van het "derde" Rolduc. Aan dit "derde" Rolduc kwam een einde in 1946, na afloop van het schooljaar 1945/46, toen mgr. Lemmens, bisschop van Roermond, de onderwijsinstellingen ophief, en Rolduc alleen als Klein-Seminarie liet voortbestaan. Het "vierde" Rolduc was dus uitsluitend Klein-Seminarie. In 1967 werd Rolduc weer een open internaat, maar de oude glorie van het "derde" Rolduc keerde nooit weer: in 1971 zwaaide de laatste lichterinternen af. Het huidige Rolduc, het "vijfde", heeft meerdere functies: internationaal congrescentrum, gymnasium, en sinds 1972 Groot-Seminarie van het bisdom Roermond. Daarmee kan men zeggen dat, ook al is Kloosterrade/Rolduc in de loop van de geschiedenis meerdere malen van functie veranderd, het toch sinds de stichting in 1104 tot op de dag van vandaag, dus bijna negen eeuwen lang, praktisch ononderbroken een centrum is geweest van gebed, studie, spiritualiteit en cultuur.

Toen Mgr. Paredis op 1 mei 1843 Rolduc plechtig opende, was er in eerste instantie slechts sprake van een voortzetting van de scholen, zoals ze bestonden in de Luikse periode. De geniale intuïtie van Peters was echter dat hij in Rolduc niet alleen de instelling voortzette op het model van de Luikse periode, maar dat hij Rolduc openbrak tot een open instituut, en het een buiten-diocesane dimensie gaf, er een katholiek instituut van maakte met zelfs een internationale uitstraling. Vanaf het begin van

---

¹ Zie voor de meest recente bibliografie: E. Ramakers, Literatuur over Kloosterrade-Rolduc, in: *Toegewijd aan de dienst van God, Facetten van 900 jaar Kloosterrade-Rolduc* (Maastricht 2004 = Publications deel 140), p. 453-483.

² (R.) Pipeleers, *De geschiedenis van de bisschoppelijke jongenskweekschool in Limburg van 1836 tot 1920*. – De naamlijst van leerlingen is gepubliceerd: Luc Minten, *De inschrijvingsregisters van de bisschoppelijke normaalschool te Rolduc/Sint-Truiden (1836-1920)* (Hasselt 1994).

het schooljaar 1843/44 stelde hij Rolduc namelijk open voor interne leerlingen, en introduceerde hij, naast het gymnasium, een middelbare school met een Duitse en een Nederlandse afdeling.

De open en vernieuwende geest van Rolduc blijkt ook uit het feit dat Rolduc de actualiteit op het gebied van het onderwijs op de voet volgde, en openstond voor de nieuwste pedagogische ontwikkelingen. Toen op 2 mei 1863 de wet op het Middelbaar Onderwijs van Thorbecke van kracht werd, paste directeur Jansen de opzet van de onderwijsinstellingen van Rolduc onmiddellijk aan. In 1864 en 1865 verkregen onder leiding van de latere directeur Everts de eerste docenten, met het behalen van de officiële MO-akten, hun wettelijke bevoegdheid. En direct na de instelling van de Hogere Burgerscholen, bij wet van 1872, opende directeur Everts op Rolduc de eerste katholieke HBS van Nederland. Een vooruitziende blik, en een moedige beslissing, omdat een katholieke HBS toen geen subsidie van de staat kon krijgen. Om de docenten een zo nodig nog betere opleiding te geven, zond Everts ze voor studie naar een Nederlandse universiteit (en niet meer naar het Belgische Leuven of het Duitse Keulen). F. Spijkers was de eerste priester-docent die door directeur Everts voor zijn universitaire opleiding wiskunde naar het "calvinistische" Leiden werd gestuurd. Dit baarde groot opzien, en uit behoudend katholiek Nederland klonk verontwaardigde kritiek op de gevaarlijke nieuwlichterij die van Rolduc kwam.³ Al in 1874 nam de eerste leerling van Rolduc deel aan het staatsexamen. De gymnasiasten volgden snel. Na de invoering van de wet tot regeling van het Hoger Onderwijs van 1876 werd de studie klassieken (het latere gymnasium) zodanig ingericht dat ook de gymnasiasten het toelatingsexamen tot de universiteiten konden afleggen. De eerste drie kandidaten slaagden in 1882.

Maar allereerst fungeerde Rolduc als priesteropleiding voor het bisdom Roermond. De seminaristen volgden op Rolduc zes jaar klassieke studies (gymnasium), en twee jaar filosofie. De vier theologiejaren werden geabsolveerd op het Groot-Seminarie in Roermond. Om toegelaten te worden tot het filosoficum moesten de kandidaten een examen afleggen, met een schriftelijk en een mondeling gedeelte.

Onder dr. R. Corten werd in 1896 de HBS vanaf het tweede jaar gesplitst in een richting die het programma van de HBS volgde, en een richting die zich meer toelegde op de handel. De eerste leerlingen van deze Handelsschool legden in 1898 met gunstig gevolg hun eindexamen af. In 1903 werd de Handelsschool verder uitgebreid tot een vierjarige cursus. De eerste eindexamens vonden plaats in 1904. In 1912 kwam uiteindelijk de Hogere Handelsschool (HHS) tot stand, een vijfjarige cursus met als onderbouw de eerste drie jaren HBS. Daarvan werden in 1915 voor het eerst de eindexamens afgenomen.

In 1898 werd begonnen met een Voorbereidende School, in de wandeling "Klein Rolduc" genaamd, bestemd voor jongens met een onvoldoende vorming van de Lagere School. Eerst tweejarig, werd deze school in 1909 éénjarig.

Het Frans was de voertaal, zowel op de school als in de kapel. Het werd pas in 1912 afgeschaft, en het *Recueil de prières journalières à l'usage du Séminaire de Rolduc* werd toen vervangen door het gebedenboekje *Dagelijksche gebeden voor de leerlingen van Rolduc*. En pas in 1921 werd de jaarlijkse prijsuitreiking voor het eerst in het Nederlands verricht. Priester-leraren werden "régents" genoemd, docenten van filosofie en rhétorique droegen de titel van "professeur". Vanaf 1854 werden alle priester-leraren "professeurs" genoemd.

In de 19e en in het begin van de 20e eeuw waren de scholen van het internaat van Rolduc als volgt ingedeeld:

- **Seminarie:** een zes-jarige gymnasium-opleiding, gevolgd door twee jaar filosofie;
- **Humanités,** Gymnasium, voor niet-priesterstudenten;
- **Institut Hollands** of *Hollandsche Afdeling*. Deze telde drie klassen, na 1859 vier. Dit *Institut Hollands* of *Ecole moyenne* werd in 1872/73 *Hoger Burger School* (HBS), eerst vierjarig, en in 1873/74 vijfjarig.
- **Institut Allemand** of *Hoogduitsche Afdeling* telden eveneens drie klassen, en na 1859 vier. In de jaren 1869 - 1872 werd de Duitse afdeling tijdelijk opgeheven, en daarna weer voortgezet tot 1894.

---

³ J. Damen e.a. (red.), *Rolduc 1843-1943* (Kerkrade 1948), p. 50.

In april 1894 werd zij omgezet in een *Deutsche Realschule*, maar bij gebrek aan belangstelling op het einde van het schooljaar 1894/95 voorgoed opgeheven.

- **Normaalschool.** De Normaalschool werd in 1892 overgeplaatst naar Echt, en verhuisde naderhand als Bisschoppelijke Kweekschool naar Roermond.

Rond de eeuwwisseling kwamen daar nog enkele onderwijsvormen bij. In 1896 werd een afdeling opgericht die bedoeld was om leerlingen op te leiden voor de handel. Aanvankelijk drie-jarig (1 jaar HBS en 2 jaar Handelsschool) werd zij in 1903/04 vier-jarig (2 jaar HBS en 2 jaar HS); in 1914/15 werd zij uitgebreid tot een 5-jarige cursus, de **Hogere Handelsschool** (HHS), waarvan de eerste drie jaren samenvielen met de drie eerste klassen van de HBS. In 1937/38 ging zij op in de HBS afdeling A.

Omdat de ervaring had geleerd dat de aansluiting van het lager onderwijs op de middelbare scholen vaak te wensen overliet, werd in Rolduc in 1899 een **Voorbereidende School** opgericht, genaamd "Klein Rolduc".

In de 19e eeuw droegen de klassen benamingen uit de Franse traditie. Enkele bleven ook nog tot ver in de 20e eeuw gehandhaafd.

1e klas: *sixième*

2e klas: *cinquième*

3e klas: *quatrième*

4e klas: *troisième*, of: *Syntaxe*

5e klas: *seconde*, of: *Poésie*

6e klas: *première*, of: *Rhétorique*

Na de zes jaren Gymnasium volgden twee jaren filosofie:

1e jaar: *Philosophie, cours inférieur*, of: *philosophie inférieure*.

2e jaar: *Philosophie, cours supérieur*, of: *philosophie supérieure*.

Aan het bestaan van Rolduc als open en veelzijdige onderwijsinstelling kwam medio 1946 een abrupt einde. Met ingang van het schooljaar 1946/47 ging Rolduc enkel nog door als Klein-Seminarie, met gymnasium met een voorbereidende klas, gevolgd door een twee-jarige cursus filosofie voor de priestercandidaten van het bisdom.

Verantwoording van de inventarisatie

Overdracht en cesuur

De archieven van de onderwijsinstellingen van het derde Rolduc werden in het begin van 1993 aan het Rijksarchief in Limburg in bewaring gegeven. De inventarisator begon zijn werkzaamheden in juli 1993. Uiteraard werd niet *full time* aan het project gewerkt, aangezien er doorlopend tijd ingeruimd moest worden voor andere projecten en werkzaamheden.

In de zomer van 1995 werd nog een grote hoeveelheid archivalia ontdekt op de zogenoemde "betonbibliotheek". Op 8 augustus 1995 werden deze stukken overgebracht naar het Rijksarchief. Deze aanwinst bestond voornamelijk uit: kasboeken (2 m 60), de kaartsystemen van leerlingen- en lerarenadministratie, 1901-1943 (1 m 10), de collectie van prof. P.S. Everts (1 m 50), de collectie van prof. Pop (0 m 20), en diverse archiefbescheiden (3 m 60), in totaal circa 13,50 strekkende meters.

Op 31 januari 1997 droeg dr. Hans van Dijk, musicoloog, te Gulpen, aan het Rijksarchief in Limburg nog een aantal recentelijk teruggevonden werken van B.A. Pothast over. Dit materiaal had hij ontvangen van dhr. Jo Huyts sr. te Heerlen, lid van het *Limburgs Vokaal Ensemble*. Deze had het op zijn beurt in handen gekregen van een voormalig koorlid, bij wie het op zolder lag. Dit koorlid had de muziek jaren daarvóór gekregen van de vroegere directeur van Rolduc, dhr. Stassen. Formeel is dit materiaal eigendom van het *Limburgs Vokaal Ensemble*. Een woord van dank aan het adres van dhr. Jo Huyts, die zeer veel moeite heeft gedaan het in handen te krijgen, is dan ook op zijn plaats.

Tijdens het inventarisatieproject nam Dr. Hans van Dijk de beschrijving van de Collectie B.A. Pothast voor zijn rekening. Deze beschrijvingen zijn slechts hier en daar aangepast aan de in het

archieffwezen geldende beschrijvingsregels, en voorzien van de doorlopende nummering van de inventaris.

De inventarisatie werd afgesloten op 1 april 1998, de definitieve verpakking en nummering op 1 oktober 1999.

Zoals ook overeengekomen bij de overdracht van het archief, werd de cesuur gesteld op 1946, het jaar van het einde van het "derde" Rolduc, het jaar dat Rolduc ingrijpend veranderde, aangezien het niet meer als algemene onderwijsinstelling en internaat, maar nog slechts als Klein-Seminarie doorging. Het moge duidelijk zijn dat niet alle archiefbestanden precies op dit jaar afgesloten konden worden, zoals bijvoorbeeld het geval is voor een leerlingenregister dat doorloopt tot 1963.

Cultureel-historisch belang van het archief

Het belang van dit archief behoeft dus niet onderstreept te worden. Deze instelling, die een gymnasium, een HBS, een Handelsschool, een Duitse "Realschule" en een Normaalschool had, was gedurende meer dan een eeuw een internaat waar een groot deel van de Nederlandse en Rijnlandse "intelligentsia" gevormd is. De betekenis van Rolduc overschrijdt in ruime mate de huidige provinciegrenzen. Doordat in het archief meerdere collecties bewaard zijn gebleven, is het ook een interessant – in Limburg zelfs een uniek bestand – voor onderzoek naar onderwijsgeschiedenis, muziekgeschiedenis, mentaliteitsgeschiedenis, enz. Bovendien is het archief uitstekend bruikbaar voor onderzoek naar de loopbaan van personen die, als leerling of docent, op Rolduc gezeten hebben. Omdat het geen ambtelijk archief is, verschaft het de "kijk van binnenuit", die men in de overheidsarchieven doorgaans zo node mist.

Bernard Antoine Pothast

* Sittard 7 oktober 1824
1836 - 1839: Bisschoppelijk College te Sittard
1839 - 1845: leerling aan het Seminarie Rolduc
oktober 1845: benoeming tot "monsieur" te Rolduc
23 september 1848: priesterwijding in de Munsterkerk van Roermond
1848/49: benoeming tot "régent" te Rolduc
10 juli 1854: benoeming tot "professeur" te Rolduc
10 juli 1890: emeritaat te Rolduc
1899: emeritaat te Sittard
† Sittard 13 maart 1904

NB. De bij de beschrijvingen opgenomen nummers behoren tot een door B.A. Pothast zelf aangebrachte nummering.

Stukken van persoonlijke aard

1733. *Autobiographie de Bernard Antoine Pothast.*
Achterin: indices,
z.d. 1 band

1734. *Autobiographie de Bernard Antoine Pothast en abrégé*, verkorte levensbeschrijving van Posthast.
z.d. 1 band

1735. *Notices biographiques sur la famille Pothast à Sittard*, bundel genealogische notities over de familie Pothast.
z.d. 1 band

N.B. Op 12 maart 1982 door J.H. Koten uit Amstenrade aan Rolduc geschonken.

1736. *N° 81. Instructions de Carême, etc.*, bevat Vastenpreken en verschillende notities.
1854 - 1878 1 omslag

NB. Hierin: preek over de aanbidding van de Wijzen uit het Oosten te Bethlehem, incompleet, 12 blz., z.d.; preek over de vastentijd, met notities, 10 blz., 20 februari 1877; preek over het vermijden van gelegenheid tot zonde, incompleet, 2 blz., 6 december 1869; preek over liefde tot God en naaste, 7 blz., 1853/54; preek over de kracht van het geloof, 10 blz., 21 maart 1878; aantekeningen over boetedoening en gebed, 10 blz., z.d.

1737. *N° 83. Bezügliches auf die kurze Chronik v. Sittard, durch B.A.P.*, historische aantekeningen met betrekking tot de geschiedenis van Sittard.
z.d. 1 katern
1738. *N° 19bis. Collection de pièces relatives à Rolduc*, verzameling gedrukte stukken met betrekking tot Rolduc.
1885 - 1895, en z.d. 1 omslag
1739. Stukken betreffende de schenking van zijn nalatenschap aan Rolduc.
1889 - 1902 1 omslag
- N.B. Hierbij gevoegd zijn overlijdensbericht en bidprentje, 1904

Stukken betreffende zijn muzikale carrière

1740. *Autobiographie musicale de Bernard Antoine Pothast*, autobiografie van Pothast met betrekking tot zijn muzikale carrière.
z.d. 1 band
1741. *N° 18. Correspondances relatives à mes compositions*, door Bernard Pothast gebundeld.
1847 - 1870 1 band
- N.B. Bevat brieven van de volgende correspondenten (niet chronologisch gerangschikt): C. kardinaal Salvigi, 1863; J. Banens, 1854; J. van Hooydonck, 1853; Jos. Grauss, 1852; aartsbisschop van Utrecht, 1853; Fr. J. van Vree, 1853; Jos. Hollman, 1870; C. Reissiger, 1847-1853; kamerheer Kaiser Wilhelm II, 1854.
1742. *N° 18bis. Lettres quant à mes compositions*, ingekomen brieven, door Bernard Pothast gebundeld.
1848 - 1883 1 omslag
- N.B. Bevat brieven van de volgende correspondenten (niet chronologisch gerangschikt): Chevigné, 1879; S.W. Vecchiotte, 1887; I.M. Vecchiotte, 1863; G.A. Heinze, 1864-1870; Ferd. Hiller, 1851; op achterzijde hiervan ingeplakt: opdracht van P. von Lindpaintner (met notenhandschrift); Ferd. Hiller, 1864; J.P. de Prins, 1873; Ferd. Hiller, 1865; op achterzijde hiervan ingeplakt: Wilhelm Tappert, 1870; Richard Hol, 1870; Dr. Dumont [visitekaartje], 1883; Chevalier Van Elewycks; Theodor Zimmers, 1848; N.A. Janssen, 1868; A. Molle, 1867; Franz Weber, 1853; Dr. G. Gunz, 1868; Jos. Grauss, 1868; Fr. Spolverini Julemont, 1883; bevat tevens losse brieven van: H. Oberhoffer, 1864; Ferd. Kremerz, 1878.

1743. *N° 19. Articles de feuille, par rapport à mes compositions. Annonces*, kranteknipsels en advertenties met betrekking tot zijn muziek.
z.d., en 1851 - 1898 1 katern

1744. *N° 13. Musiques appartenant à B.A. Pothast*, catalogus van zijn muziekbibliotheek.
1885 1 katern

N.B. Bevat lijst van eigen partituren en drukken, maar ook van composities van anderen; met verschillende supplementen. Er worden vermeld: 23 missen, 5 passies (w.o. een samengesteld uit alle vier de evangelies), 25 kleinere kerkelijke stukken, 41 cantates e.d., 3 stukken voor zang, een instrument en piano, 5 liederen, 11 gemengde koren a cappella, 2 mannenkoren a cappella, 5 cahiers met mannenkoren a cappella, 3 stukken voor harmonie/fanfare, 41 'Maiengesänge' voor soli of koor met piano of orgel, 19 cahiers met muziek voor piano, 12 cahiers met muziek voor fanfare.

Eigen composities en bewerkingen

a) met opus-nummer

1745. *L'ordre du jour de Rolduc. Mis en scène, avec musique et déclamation, par B.A. Pothast. Op. 13.*
N° 107. – L'ordre du jour de Rolduc. Chant, orchestre et partition des voix de l'après-midi. 1886,
cantate *l'Ordre du jour de Rolduc*, opus 13, a) partituurautograaf; b) piano-uittreksel, autograaf, c) koorparticel van het tweede deel, autograaf, d) *N° 430. – Das ABC. Klavierbegleitung von B.A. Pothast*, uit *l'Ordre du jour de Rolduc*, gedrukt piano-uittreksel (Wedler, Aachen, s.d.).
1886 en z.d. 1 pak

1746. *N° 417. Die Mutter. Gedicht von Fr. Rudolph. Arie für Bariton, mit Klavierbegleitung, componirt von B.A. Pothast. Op. 15.,*
aria/ballade *Die Mutter*, opus 15, a) partituurautograaf, b) aria/ballade *Die Mutter*, gedrukt piano-uittreksel (eigen uitgave, s.l., s.d.), in duplo.
z.d. 1 omslag

1747. *Passio secundum Mattæum. Chorus comp. à B.A. Pothast. Op. 23,*
Mattheuspassion, opus 23, a) partituur stencil (in duplo), b) gedrukte partituur (eigen uitgave, s.l., s.d.), (vijf exemplaren), c) partijen: sopraan (3x) / alt (7x), in zes verschillende copiiistenhandschriften.
z.d. 1 pak

1748. *Hoogste Troost. Ballade van W.J. Hofdijk, in musiek gezet door B.A. Pothast. Opus 25, ballade, opus 25, partituurautograaf.*
1864 1 band
1749. a) *Der Erlkönig, in Musik gesetzt für Soli u. Chor v. B.A. Pothast. Op. 26: ballade 'Der Erlkönig' van Goethe, partituur, autograaf; b) N° 232. Der Erlkönig. Klaviersauszug, ballade 'Der Erlkönig', opus 26, gedrukt piano-uittreksel (Wedler, Aachen).*
z.d. 1 omslag
1750. *Columbus. Gedicht von Luise Brachmann. Musik von B.A. Pothast. Op. 28, cantate 'Columbus' van Brachmann, partituur, autograaf.*
z.d. 1 band
- N.B. Bevat tevens de gedrukte tekst (Aachen, Georgi, z.d. [= 1865]). – Het tekstboekje (zie hieronder inv.nr. 1799) vermeldt "opus 39".
1751. *Cantate Der Bischof, a) Der Bischof. Cantate von W. Everts. Musik: B.A. Pothast. Op. 30, zum ersten Male aufgeführt am 22 Aug. 1866, partituurautograaf, b) N° 320. Der Bischof. Cantate von W. Everts, in Musik gesetzt für Soli, Doppelchor und Orchester, von B.A. Pothast. Klaviersauszug mit Text, gedrukt piano-uittreksel (Wedler, Aachen, z.d.), drie exemplaren, c) Zwei Nummern aus "Der Bischof". Cantate von W. Everts. In Musik gesetzt von B.A. Pothast. Op. 30, duet 'Lob der Sanftmut' uit 'Der Bischof', opus 29, gedrukt piano-uittreksel (eigen uitgave, zonder plaats en datum), d) N° 64. Der Bischof. Einchörig bearbeitet, im Jubeljahre 1877, von B.A. Pothast, slotkoor, eigen bewerking voor één koor, koorparticel, autograaf, 1877, e) N° 74. Der Bischof. Schlusschor für vier Männerstimmen. 1881, 8 August, slotkoor, eigen bewerking voor mannenkoor, koorparticel, autograaf, 1881, f) N° 191bis. Der Bischof. Schlusschor für 4 Männerstimmen. Die Stimmen, twee partijen, T1-solo, T2-solo, B1-solo, B2-solo, T1 (3x), T2 (3x), B1 (3x), B2 (3x), autograaf.*
[1866] 1877 - 1881 1 pak
1752. *Le Fils du Solidaire. Drame en deux actes, de Dumarteau. Musique de B.A. Pothast. Op. 32. Piano, muziek bij het toneelstuk Le fils du solitaire van Dumarteau, opus 32, pianoparticel, autograaf.*
z.d. 1 katern
1753. *L'Expiation. Drame de Lebardin. Musique de B.A. Pothast. Op. 34, muziek bij het toneelstuk 'L'Expiation' van Lebardin, opus 34, partituurautograaf.*
1867 1 katern
1754. *Psalm 126. Mit Einlagen v. H. Voragen. In Musik gesetzt v. B.A. Pothast. Op. 39,*

- partituur, autograaf.
z.d. 1 band
- N.B. Bevat de "Hymne op Rolduc".
1755. *N° 321. Petrus im Kerker. Azione sacra gesetzt für Soli, Chor und Orchester, von B.A. Pothast. Op. 62. Klavierauszug*, gedrukt piano-uittreksel (Wedler, Aachen, 1873).
1873 1 band
1756. *Athalie, tragédie de Jean Racine (1691), chœurs et solos mis en musique pour voix et orchestre, par B.A. Pothast, prêtre et professeur à Rolduc*, a) gedrukt piano-uittreksel, b) inleiding tot een recitatief voor strijkers in handschrift van Gérard Slits; c) *Passio Jhesu Christi secundum Matthæum. – Athalie. Musique de B.A. Pothast. Op. 69*, muziek bij het toneelstuk 'Athalie' van Racine, opus 69, partijen (tezamen ingebonden en in twee verschillende kopiïstenhandschriften), T1-solo, T2-solo, B1-solo, B2-solo; met tevens partijen voor T1-solo, T2-solo, B1-solo en B2-solo van de 'Mattheuspassion', opus 23 (cf. inv.nr. 1747).
z.d. 1 omslag
1757. *N° 246. Louis XVII. Ode de V. Hugo. Mus. de B.A. Pothast. Op. 73. Partition*, muziek bij de ode *Louis XVII* van Hugo, opus 73; a) gedrukte partituur (Wedler, Aachen, z.d.); b) partituur, autograaf; c) piano-uittreksel, autograaf; d) *N° 326. Louis XVII. Ode de V. Hugo, mise en musique pour Solos et Chœur, avec accompagnement de piano, par B.A. Pothast. Op. 73*: gedrukt piano-uittreksel (met een los titelblad).
z.d. 1 omslag
1758. *Die Drei Könige. Azione sacra. Text zusammengestellt und in Musik gesetzt von B.A. Pothast. Op. 74*, azione sacra 'Die drei Könige', opus 74, eigen tekst, partituur, autograaf.
z.d. 1 band
1759. *Messe à 2 voix égales "A Notre-Dame du Sacré Coeur". B.A. Pothast. Op. 75*, opus 75, fotocopie van een door Pothast gedrukte partituur, in een moderne heruitgave van G. Grond, Sittard.
z.d. 1 katern
1760. Onbekend werk [soort cantate], opus 79, bevattend: *Heil, Glorie, Roem en Eere*, voor gemengd koor of mannenkoor (met piano of orkest); *Wees wellecom, lief kindeke*, voor sopraan; *Madonna, moeder aller wee*, voor sopraan en alt; *Condottieri, Krijgsmanseer!*, voor mannenkoor, gedrukt piano-uittreksel (eigen uitgave, zonder plaats en datum).
z.d. 1 stuk

1761. Motetcyclus *Via crucis*, voor gemengd koor, opus 89, gedrukte partituur (eigen uitgave, zonder plaats en datum), b) *N° 563. Via Crucis. Partitio 4 voc. virilium*: bewerking hiervan voor mannenkoor, partituur, autograaf; c) supplement op deze bewerking voor mannenkoor, partituur, autograaf.
z.d. 1 omslag
1762. *Rolduc. Dramatisch gedicht van A. Ruyten. Stemmenpartitie. Muziek van B.A. Pothast. Op. 90*, muziek bij het dramatische gedicht *Rolduc* van A. Ruyten, opus 90, koorparticel, autograaf.
z.d. 1 katern
1763. *Broere's Dithyramble "Op het Allerheiligste" voor gemengd koor met orkest. Partitie. Muziek van B.A. Pothast. Op. 91*, [cantate], opus 91, partituur, autograaf.
z.d. 1 band

b) zonder opus-nummer

1764. *Der Kampf mit dem Drachen. Gedicht v. Fr. Schiller, als Drama arrangirt, mit Einlage von Chören v. B.A.P. 59-60*: a) partituur, autograaf; b) bewerking, partituur, niet geheel voltooid; c) piano-uittreksel, autograaf.
1859 - 1860 1 omslag
- N.B. De beide laatste koren uit dit werk zijn van Händel. – Blijkens de partituur moet aan de uitvoering van dit stuk een declamator meewerken; tekst is echter niet aanwezig.
1765. *Ave Maria, der Königin gewidmetes Duett, in Musik gesetzt für zwei Tenore mit Klavierbegleitung von Bern. Ant. Pothast*, lied voor twee tenoren en piano (in de Duitse taal), zonder opusnummer, gedrukte partituur (eigen uitgave, zonder plaats en datum).
z.d. 1 stuk
- NB. Een tweede exemplaar van deze partituur in de koorbibliotheek van de Onze-Lieve-Vrouwekerk te Maastricht [GAM]
1766. *N° 134. Processionsgesang am Ruhe Altare, zuerst gesungen am 2 Juni 61, umgearbeitet für Sopran, Alt, Tenorn, Bass am 6 Juni 90. Musik von B.A. Pothast*, voor sopraan, twee tenoren en bas: a) gedrukte partituur (eigen uitg., s.l., 1861); b) bewerking hiervan voor mannenkoor, partituurautograaf.

1767. Pianopartij bij een [vokale] *Welkomstgroet*, zonder opusnummer, autograaf.
z.d. 1 stuk
1768. Band houdende:
a) *Cantus selecti ex graduali et vesperali romanis, ad usum Seminarii Rodensis. 1882*, bevat vierstemmige zetting van het *Magnificat* door Pothast, zonder opusnummer, 1882,
b) *Choix de motets à trois et à quatre voix harmonisés par B.A. Pothast. Rolduc*, bevat 28 zettingen van Pothast, waarvan enkele gesigineerd, zonder opusnummer, 1882,
c) *Choix de Cantiques à une et à deux voix, à l'usage des élèves de Rolduc. 1881*, bevat een compositie van Pothast, en 6 zettingen van hem voor S en A, zonder opusnummer, 1881,
d) *Deutsche Messe. Musik von Michael Haydn*, met bijgecomponeerde delen van Pothast, zonder opusnummer, niet gedateerd, gedrukte partituren (eigen uitgave),
hierbij gevoegd: losse uitgaven, losse handelsuitgaven, herdrukken (uitgave in eigen beheer, gedrukt door Wedler, Aachen, 1897).
1881 - 1882 en z.d. 1 pak
1769. *Nouveau choix de motets à quatre voix harmonisés, par B.A. Pothast. 1879*, bevat 20 motetten, geharmoniseerd door Pothast, gedrukte partituur (eigen uitgave).
1879; gedrukt 1 katern
1770. *Choix de chansons françaises, allemandes et néerlandaises, à l'usage des étudiants, édité par B.A. Pothast*, bevat 6 composities en vele bewerkingen van Pothast, gedrukte partituur (Aken, C.H. Georgi, 1878).
Aken, 1878, vierde druk 2 banden
1771. *Dies iræ ex Graduali Romano Coloniensi; Dies iræ ex manuscripto Rodensi in Afden*, met rythmes *O me ritum passionis*, twee transcripties van een 'Dies Irae', waarvan één uit een van Rolduc afkomstig manuscript in Afden, bevat eigen toevoegingen, gedrukte partituur (eigen uitgave).
z.d. 1 stuk
1772. *N° 353. Messe d'après les Motets de Rolduc. Partition*, met 'Tantum ergo' en 'O salutaris', gedrukte partituur (eigen uitgave); b) *N° 553. Messe d'après les motets de Rolduc*, met 'Tantum ergo' en 'O salutaris', gedrukte partituur (eigen uitgave).
z.d. 1 pak

1773. *N° 158. Saluts de Carême [...]*, koorwerken van diverse componisten voor gemengd koor en orgelbegeleiding; uitsluitend losse partijen; van de partituur is alleen het vooromslag bewaard gebleven. De handschriften zijn die van Pothast, Slits, Jan-Willem Klinkum en twee onbekende. Aanwezige partijen: organum (1 exemplaar), soprano (4 exemplaren), alto (4 exemplaren), tenore (7 exemplaren).
z.d. 1 pak

Bewerkingen door Pothast van composities van anderen

1774. *Choeur de Le Serment, arrangé pour quatre voix d'hommes par B.A. Pothast, 1871*, a) partituurautograaf, tekst niet uitgeschreven; b) bewerking voor fanfare met klarinetten, partituur, autograaf.
1871 1 omslag
1775. Bewerkingen van de opera 'Fidelio' [van Beethoven]: a) aria 'Komm, Hoffnung, lass den letzten Stern', tekst niet uitgeschreven, partituurautograaf; b) aria 'In des Lebens Frühlingstagen', fragment, piano-uittreksel, autograaf, een toon lager uitgeschreven; c) *Schlusschor von "Fidelio", arr. für Männerchor, mit Text zum Directorsfeste, 1882*, finale bewerkt voor mannenkoor, koorparticel, autograaf.
1882 en z.d. 1 omslag
1776. *Messe de A. Casciolini. Transposée de sol en fa. Orgue ad lib. par B.A.P.*, met toegevoegde orgelpartij, autograaf, een toon lager uitgeschreven.
z.d. 1 katern
1777. *N° 550. L'Hymne de la Nuit. Musique de Neukomm. Piano, n'est pas d'accord avec l'orchestre*, piano-uittreksel, autograaf.
1887 1 katern
- NB. Piano-uittreksel wijkt af van partituur!

Composities van anderen

NB. Hierin bevinden zich composities van anderen, al dan niet met eigen coupures, transposities en andere wijzigingen.

1778. **Adam**, opera 'Le Chalet': N° 330. *Le Chalet. Opéra comique en un Acte*: Franse en Duitse tekst, muziek van Adolph Adam, a) gedrukt piano-uittreksel, bevat wijzigingen en coupures, autograaf (Leipzig), b) bewerking tot verkorte vorm, autograaf, partijen voor piano en tenor (inclusief enkele varianten); c) N° 548. *Le nouveau seigneur du village. N° 2. Duo*: duet en koor 'Le nouveau seigneur du village' uit 'Le Chalet', autograaf; partijen voor piano, dirigent, tenor (onvolledig), bas (met gesproken dialoog), viool I, viol II, alt I/II, fluit I, fluit II, fagot; van het koor bovendien twee sets partijen: set I: fluit I, fluit II, hobo I, hobo II, klarinet I, klarinet II, fagot I, fagot II, hoorn I, hoorn II, trompet I, trompet II, trombone (bas); set II: fluit I, fluit II, hobo I, hobo II, klarinet I, klarinet II, fagot I, fagot II, hoorn I, contrabas.
z.d. 3 pak
1779. **Aiblinger**, Missa Salesia: *Cyclus zwei und dreistimmiger Kirchenkompositionen [...] von Kaspar Aiblinger [...] N° 6. Missa Salesia [...]*, uitgewerkte orgelpartij, autograaf.
z.d. 1 katern
1780. **Aiblinger**, Missa Caecilia Rosina: set partijen, autograaf, S (3x), A (4x), T (4x), B (4x), V1, Org.
z.d. 18 katernen
NB. V2 ontbreekt.
1781. **Aiblinger**, Missa Aldegunda: set partijen, autograaf, S (2x; [1 partij incompleet]), A (3x), T (3x), B (3x), V1 [bevat tevens partij van voorgaand inv.nr.], Org.
z.d. 1 omslag
NB. V2 ontbreekt.
1782. **Boieldieu**, opera 'La dame blanche': N° 347. *La Dame blanche de Boieldieu. – Die Weisse Frau, Oper in drei Aufzügen von A. Boieldieu [...]*, gedrukt piano-uittreksel (Mannheim).
z.d. 1 band
1783. **Dittersdorf**, opera 'Der Doktor und der Apotheker': N° 590. *Der Apotheker und der Doctor. Komische Oper in zwei Acten, in Musik gesetzt von Carl Ditters von Dittershof. Klavierauszug nach der Original-Partitur von Eduard Marxsen*, gedrukt piano-uittreksel (Leipzig).
z.d. 1 band
1784. *Sammlung ausgezeichneter Compositionen für die Kirche, herausgegeben von Stephan Lück. Erster Band: Messen.*
1859; gedrukt (Trier) 1 band

1785. Bundel kerkmuziek (zonder titelpagina en band).
z.d. 1 band
- NB. Deze bundel is volledig, een incompleet exemplaar bevindt zich in de koorbibliotheek van de Onze Lieve Vrouwe kerk te Maastricht [GAM]
1786. **Graun**, oratorium 'Der Tod Jesu': N° 340. *Der Tod Jesu. Passions-Cantate von T.W. Ramler, in Musik gesetzt von C.H. Graun. Vollständiger Clavierauszug*, gedrukt piano-uittreksel (Berlin).
z.d. 1 band
1787. **Haydn**, oratorium 'Die Schöpfung': N° 536. *Die Schöpfung. Oratorium von Joseph Haydn. Partitur* (Leipzig), gedrukte partituur.
z.d. 1 band
1788. **Méhul**, opera 'Joseph': N° 325. *Ioseph. Oper in drie Aufzügen, in Musik gesetzt von F. Mehul. Vollständiger Clavier-Auszug* (Braunschweig), gedrukt piano-uittreksel, bevat coupures, wijzigingen en annotaties, autograaf.
z.d. 1 band
1789. **Méhul**, opera 'Joseph': N° 325. *Ioseph. Oper in drie Aufzügen, in Musik gesetzt von F. Mehul. Vollständiger Clavier-Auszug* (Braunschweig), gedrukt piano-uittreksel (als voorgaand nummer), bevat coupures, wijzigingen en annotaties.
z.d. 1 band
1790. **Neukomm**, Hymne à la nuit: N° 369. *Hymne de la Nuit (Hochgesang von der Nacht), par Monsieur de Lamartine. Musique de Sigismond Neukomm. Partition* (Paris), gedrukte partituur.
z.d. 1 band
1791. **Ries**: cantate 'Der Morgen': *Der Morgen. Cantate zu vier Singstimmen, im Clavierauszug von Ferd. Ries*, gedrukt piano-uittreksel (in duplo).
Achterin: *Der Morgen. Cantate von Ries, arrangirt für vier Männerstimmen, von B.A. Pothast, 1871.*
[1871] en z.d. 1 band
- NB. Bevat tevens fragment van een instrumentatie, autograaf. – Pothast maakte gebruik van dit werk in zijn cantate 'l'Ordre du jour de Rolduc'.

1792. tweede exemplaar, zonder partituur
1793. **Schenk**, opera 'Der Dorfbarbier': N° 338. *Der Dorfbarbier. Komische Oper in 2 Akten von Johann Schenk. Klavierauszug mit Text und vollständigem Dialog* (Leipzig), gedrukt piano-uittreksel, bevat annotaties.
1856 1 band
1794. **Schoofs**, cantate 'Néon': N° 525. *Néon*, door F. Schoofs, geschreven piano-uittreksel in een onbekend handschrift, bevat correcties en aanvulligen van Pothast, geautoriseerd en gesigeneerd door de componist.
1879 1 katern
1795. **Spohr**, opera 'Jessonda': N° 350. *Jessonda. Grosse Oper in drey Aufzügen von Gehe, in Musik gesetzt von Louis Spohr. Vollständiger Klavierauszug von Ferdinand Spohr* (Leipzig), gedrukt piano-uittreksel.
1801 1 band
1796. **Weber**, cantate 'Der Gang nach dem Eisenhammer': N° 366. *Der Gang nach dem Eisenhammer. Ballade von Schiller, in Musik gesetzt von Bernhard Anselm Weber. Partitur* (Leipzig), a) gedrukte partituur; b) partijen voor fluit en klarinet; partijen voor koor (SATB) en contrabas; arrangement van de 1e sopraanpartij voor tenor, alles in handschrift van Pothast.
z.d.
1797. **Weigl**, opera 'Die Schweitzerfamilie': N° 313. *Die Schweizerfamilie. Oper in 3 Akten von J. Weigl. Vollständiger Klavierauszug mit deutschem Text* (Leipzig), gedrukt piano-uittreksel, 3 exemplaren.
z.d. 1 omslag
1798. **Von Winter**, opera 'Das unterbrochene Opferfest': N° 327. *Das unterbrochene Opferfest. Oper in zwei Auzügen, in Musik gesetzt von P. von Winter. Clavier-Auszug*, gedrukt piano-uittreksel.
z.d. 1 band

Tekstboekjes

1799. Verzameling tekstboekjes.
z.d.; 2 autograaf, 8 gedrukt 1 omslag
- N.B. Bevat tekstboekjes van de volgende werken:
- N° 68. *Athalie. Choeur après le 5e acte, compilé par B.A. Pothast* [opus 69]
  - Broere's Dithyrambe op het allerheiligste [opus 91], autograaf
  - L'Ordre du jour de Rolduc [opus 13], 4 exemplaren, gedrukt
  - Der Bisschop [opus 30], 3 exemplaren, gedrukt
  - Le fils du solidaire [opus 32], 9 exemplaren, gedrukt
  - Petrus im Kerker [opus 62], gedrukt
  - Athalie [opus 69], gedrukt
  - Louis XVII [opus 73], gedrukt
  - Die drei Könige [opus 74], gedrukt
  - Columbus [opus 39 (sic!)], 3 exemplaren, gedrukt
  - Psalm 126 [zonder opusnummer], gedrukt [bevatte interpolaties van Pothast; muziek verloren gegaan]
1800. Niet nader te identificeren fragmenten van muziekstukken.
z.d. 1 omslag